

Riktlinjer för studiehandledning i Tomelilla kommun

Lagstiftning av studiehandledning på modersmålet

Studiehandledning på modersmålet ingår i den lagstiftning som finns för elever som är i behov av särskilt stöd. Enligt 4 §, kap. 5, SFS 2011:185 har elever med annat modersmål än svenska rätt att få studiehandledning på sitt modersmål om de har behov av det. Det är alltså en möjlig insats inom ramen för extra anpassningar och särskilt stöd i grundskolan.

Studiehandledning som extra anpassning eller särskilt stöd

När studiehandledning är extra anpassning ska det dokumenteras och följas upp som extra anpassning. Extra anpassningar är en mindre omfattande stödinsats som oftast är möjlig att genomföra för lärare och övrig skolpersonal inom ramen för den ordinarie undervisningen. Denna stödinsats behöver inte föregås av något formellt beslut. Behov av särskilt stöd däremot, ska anmälas till rektorn. Insatsens omfattning och/eller varaktighet, skiljer särskilt stöd från det stöd som ges i form av extra anpassningar (Skolverket, 2014, s. 11).

Rektorn ska se till att elevens behov utreds på samma sätt som behov av andra stödinsatser. Visar utredningen att eleven har behov av studiehandledning på modersmålet ska ett åtgärdsprogram utarbetas och studiehandledningen ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Rektor ansvarar för att extra anpassningar och särskilt stöd kontinuerligt följs upp och utvärderas enligt gällande rutiner.

Syftet med studiehandledning

Syftet med studiehandledning på modersmålet är enligt Skolinspektionen (2017) att bidra till att eleven når de kunskapskrav som minst ska uppnås i det eller de ämnen där ett stödbehov konstaterats.

För en del elever som har varit en längre tid i Sverige är det inte självklart att studiehandledning är rätt stödåtgärd. Det kan finnas andra former av särskilt stöd som är mer lämpliga.

För att få en rättvis bild av elevens kunskaper i ett ämne, kan det vara av betydelse att bedöma eleven både på svenska och i modersmålet. I utredningen bör man visa på vilket sätt modersmålet kan vara ett stöd för lärandet i andra ämnen.

Det systematiska kvalitetsarbetet

Organisering av nyanländas utbildning ska ingå i det systematiska kvalitetsarbetet, så att huvudman och skolenhet följer upp och analyserar resultat och verksamhet. En tydlig roll- och ansvarsfördelning i hela styrkedjan är viktig för det fortsatta arbetet (Skolverket, 10 januari 2020).

Integrering i skolverksamheten

Studiehandledningen skall integreras i övrig skolverksamhet och den skall kopplas till kursplanerna. Huvudmannen behöver ta ansvar för helheten och försäkra sig om att rektorerna har tillräcklig kunskap angående studiehandledningens syfte, så att de i sin tur kan ha en tydlig roll för denna del av undervisningen och se till att det skapas strukturer i skolan som garanterar att eleverna får det stöd de har rätt till.

Huvudmannen har även en viktig roll för att stimulera nytänkande, tillgodose resursbehov etc.

Organisation

Rektor ansvarar för elevens kunskapsutveckling och här är studiehandledning inkluderat. Rektor anställer studiehandledaren. Samordningsvinster kan däremot göras och därför finns en central funktion med ansvar för studiehandledare.

Studiehandledning ges på modersmålet, det starkaste skolspråket eller på distans via nätet. En sista möjlighet är studiehandledning på svenska.

Rektor ansvarar för,

- delar av rekryteringsprocessen; intervju, beslut om anställning samt skriva anställningsavtal (tid, lön och anställningsvillkor). Enligt Losam 20190926 gäller tidsbegränsade anställningar och semestertjänster för nyanställd personal.
- introduktion på arbetsplatsen samt vilka rutiner som finns.
- utlämning av diverse inloggningsuppgifter samt arbetsdator.
- presentation om var kommungemensam information finns.
- introduktion av självservice.
- att möjlighet till planering och uppföljning av det dagliga arbetet finns.
- kompetensutveckling (med koppling till den lokala verksamheten).

Samordnare för studiehandledare ansvarar för,

- delar av rekryteringsprocessen (information av rekryteringsbehov från kommunens rektorer, beskrivning av tjänst samt annonsering).
- samordning av tjänst, gällande arbetstider vid anställning på flera enheter.
- central introduktion av ny studiehandledare. (Se nästa sida.)
- kompetensutveckling (med koppling till studiehandledarrollen).

Studiehandledaren har en skola där hans eller hennes huvudtillhörighet är. Det kan vara den skola som anställde först, eller den skola där studiehandledaren har största delen av sin anställning. Skolan, där huvudtillhörigheten är, ansvarar för studiehandledaren på a-dagar och vid andra gemensamma aktiviteter. Här genomförs också medarbetarsamtal samt lönesamtal.

Central introduktion av ny studiehandledare

Samordnaren för studiehandledare informerar nyanställda studiehandledare om,

- innebörden av uppdraget som studiehandledare.
- vad som gäller i svensk skola.
- vad som ingår i yrkesrollen.

Processen kring studiehandledning

Om eleven är nyanländ genomförs kartläggning steg 1 och 2 och information från kartläggare till mottagande lärare överlämnas, därefter gäller processen nedan. Om eleven redan är skolplacerad i Tomelilla kommun eller flyttar till Tomelilla kommun, gäller processen nedan omgående.

1. Ansvariga lärare fyller i ansökningsblankett om studiehandledning på modersmålet (**Bilaga A**). Utföres i maj/juni inför varje nytt läsår.
2. Blanketten lämnas till ansvarig rektor.
3. Rektor beviljar/avslår ansökan.
4. Beviljad ansökningsblankett skickas till samordnaren för studiehandledare.
5. Samordnaren går vidare med rekryteringsbehovet. Studiehandledare sökes, utökning av tjänst eller nyanställning.

Studiehandledarens uppdrag

Studiehandledning på modersmålet är ett pedagogiskt uppdrag! Studiehandledare och ämneslärare har ett delat ansvar och behöver samarbeta kring eleven för att skapa en gemensam bild av elevens kunskaper och förståelse för ämnet.

Studiehandledningen ska anpassas till den enskilda elevens behov. Innehåll och genomförande måste utgå från elevens språk- och ämneskunskaper, vilket också kräver en kontinuerlig uppföljning.

Studiehandledarens arbetsuppgifter

Den viktigaste uppgiften är att stödja eleven i sin utveckling mot målen i olika ämnen.

Exempel på andra arbetsuppgifter kan vara att

- vara behjälplig i kontakten med nyanlända elever och/eller deras vårdnadshavare.
- delta vid inskrivningssamtal.
- stötta vid behov på utvecklingssamtal, dock inte vid känsliga situationer.
- samarbeta med SYV, skolsköterska, kurator i förebyggande arbete.
- finnas som socialt stöd åt eleven. (Dock kvarstår mentorns ansvar.)
- följa upp mottagning och utbildning för nyanlända elever på kommunens skolenheter, tillsammans med mottagningsansvarig.

Studiehandledning, en förutsättning för nyanlända och flerspråkiga elever

Modersmålet har stor betydelse för barns språk, identitets-, personlighets- och tankeutveckling. Möjlighet att få utveckla modersmål underlättar inläringen både av nya språk och kunskaper. (Skolverket, 2020).

För att nå framgång med studiehandledning på modersmålet anser Skolverket (2020) att det är viktigt att först bedöma elevens språk- och ämneskunskaper, och därefter anpassa insatserna efter elevens förutsättningar och behov. Vidare uttrycker Skolverket (2020) även vikten av att skolans pedagogiska personal har kompetens om flerspråkighet, samt att studiehandledare och elevens lärare samverkar

Skolverket (2015) uppmärksammar betydelsen av att studiehandledning ges parallellt på elevens modersmål och på svenska för att eleven ska utveckla verktyg för sitt eget lärande. Språk och kunskaper utvecklas jämsides med varandra. Ämnesord och begrepp ska presenteras på svenska allt eftersom kunskaperna i det aktuella ämnet ökar och svenska språket stärks. Undervisningen övergår alltmer till att ske på svenska.

Villanueva Gran (2013) har skrivit en artikel om framgångskoncept för lyckad studiehandledning. I artikeln ger studiehandledare Tamar Ucars tips på hur man får till det nödvändiga samarbetet med läraren.

- Boka ett möte med ansvarig mentor när du får en ny elev, för att förklara hur du jobbar.
- Håll kontakt med ansvarig mentor, för att få tydlig information om vad som ska komma i elevens lärande. Det kan ske genom fysiska träffar, mail eller sociala medier.
- Lägg mycket tid på planeringen.
- En elev med svaga svenskkunskaper, kan bli hjälpt av att få genomgång på modersmålet innan lektionen.
- En elev med djupare svenskkunskaper, kan få ut mest av fördjupad studiehandledning efter lektionen.

Professor Nihad Bunar (2016) har genom sin forskning konstaterat att studiehandledning är det viktigaste verktyget vid undervisning av nyanlända elever. Studiehandledning fungerar som en brygga mellan kunskaper eleverna bär med sig och allt nytt de möts av i Sverige.

Källförteckning

- Bunar, N. (2016). *Kunskapsbryggorna*. Hämtad 10 januari, 2020, från <https://urplay.se/program/190463-didaktorn-kunskapsbryggorna>
- SFS 2011:185. *Skolförordningen*. Stockholm: Utbildningsdepartementet. Hämtad 19 november, 2019, från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skolforordning-2011185_sfs-2011-185
- Skolinspektionen. (2017). *Studiehandledning på modersmålet årskurs 7-9*. Kvalitetsgranskning 2017. Dnr 400-2015:3531. https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/granskningsrapporter/kvalitetsgranskningar/2017/modersmal/studiehandledning_modersmal_skolinspektionen2017.pdf
- Skolverket. (2014). *Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram. Skolverkets allmänna råd med kommentarer*. Hämtad från <https://www.skolverket.se/getFile?file=3299>
- Skolverket. (2015). *Studiehandledning på modersmålet – att stödja kunskapsutvecklingen hos flerspråkiga elever*. Hämtad från <https://www.skolverket.se/getFile?file=3038>
- Skolverket. (2020). *Organisera mottagande och utbildning av nyanlända elever*. Hämtad 10 januari, 2020, från <https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/organisera-nyanlanda-elevs-skolgang/organisera-mottagande-och-utbildning-av-nyanlanda-elever>
- Villanueva Gran, T. (2013, 16 dec.). Samarbete viktigast för lyckad studiehandledning. *Tidningen Grundskolan*. Hämtad 8 januari, 2020, från <https://tidningengrundskolan.se/samarbete-viktigast-for-lyckad-studiehandledning/>